

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2019

**GESKIEDENIS V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 100

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 17 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

KOGNITIEWE VLAKE	HISTORIESE VAARDIGHEDE	GEWIGS-TOEKENNING VAN VRAE
VLAKE 1	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek inligting uit bronne. • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne. • Definieer historiese begrippe/terme. 	30% (15)
VLAKE 2	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretasie van bewyse uit bronne. • Verduidelik inligting verkry uit bronne. • Analiseer bewyse uit bronne. 	40% (20)
VLAKE 3	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne. • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings. 	30% (15)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argument, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige relevante antwoord.
- Daar word van leerlinge verwag om 'n standpunt in te neem in die beantwoording van 'tot watter mate' vrae om enige punte te verdien.

1.3 Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord
- Gee aandag aan die puntetoekenning bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓)
- Indien 'n vraag 4 punte tel word 4 regmerke (✓✓✓✓) aangedui

Paragraafvraag

Paragraawe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (.) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.
- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf; sowel as die vlak (1,2 of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar bv.

_____ * _____ * _____
 _____ * _____ * _____ ✓✓✓✓ Vlak 2

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerke vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt aan die regterkantse onderste kantlyn, bv.

$\frac{32}{50}$

- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE**2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:**

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord gelei sal word deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir *Enige ander relevante antwoord*.

2.3 Globale assessering van die opstel

Die opstel skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument.
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun.
- Die leerder se interpretasie van die vraag.

2.4 Assesseringsprosedures vir die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2.4.2 Tydens die deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyn), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn) bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Hou die **PEEL-struktuur** ingedagte in die assessering van 'n opstel.

P	Punt: Die kandidaat lei die opstel in met 'n argument/n duidelike hoofpunt.
E	Verduideliking: Die kandidaat moet in meer detail bespreek waarom die hoofpunt (argument) gaan en hoe dit verband hou met die vraag wat gevra is.
E	Voorbeeld: Die kandidate moet die vraag beantwoord deur inhoud te selekteer wat relevant is tot die argument. Relevante voorbeelde moet gegee word om die argument vol te hou.
L	Skakel: Kandidate moet dat die argument deurgaans in die opstel verseker onderhou word en samehangend geskryf is.

2.4.4 Die volgende simbole MOET in die assessering van opstel gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie ^
- Verkeerde stelling _____
- Irrelevante stelling |
|
|
- Herhaling R
- Analise A√
- Interpretasie I√
- Argument LOA↕

2.5 Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle.

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- (b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 3	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}26–27
A	VLAK 3	

NASIEN-MATRIKS VIR OPSTEL – TOTAAL: 50

AANBIEDING INHOUD 	VLAK 7 Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehou en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	VLAK 6 Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	VLAK 5 Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	VLAK 4 Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	VLAK 3 Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	VLAK 2 Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	VLAK 1 Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is.	43–46	40–42	39–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant	38–39	36–37	34–35	33–34	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal					20–23	18–19	15–17
VLAK 1 Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud						14–17	0–13

***Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:**

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Vraag sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord; klein poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE VERSKILLENDEN JEUGORGANISASIES EN LEIERS DIE SUID-AFRIKAANSE JEUG IN DIE 1970's BEÏNVLOED?**

- 1.1 1.1.1 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 1A – V1]*
- Swartbewussyn is 'n filosofie gebaseer op die geloof dat vryheid vir swartes slegs verkry kan word as hulle die juk van minderwaardigheid en vrees verwyder
 - Swartbewussyn is die glo in jouself as 'n swart/selfvertroue/trots
 - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- 1.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
- Swart mense moet trots op hul swartheid wees (1 x 2) (2)
- 1.1.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
- Swart bewustheid te herstel
 - Afrika bewustheid te herstel (2 x 1) (2)
- 1.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
- Swartbewussyn (SB) het 'n sin van identiteit weer aangewakker
 - Dit het swartes geïnspireer om die apartheidsstelsel te bevog
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 1.1.5 *[Bepaling van bruikbaarheid uit Bron 1A – V3]*
Die bron is bruikbaar omdat:
- Dit beklemtoon die betrokkenheid van Swart Amerikaanse leiers se invloed op Biko
 - Dit beklemtoon die noodsaaklikheid van swart mense om hul gedagtegang te verander
 - Dit wys die noodsaaklikheid om trots te wees as 'n mens, om swart te wees en om waardigheid te hê
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.2 1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*
- BPC
 - SASO (2 x 1) (2)
- 1.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- Om die massas in al die provinsies te bereik
 - Om leiers in al die provinsies te skep/identifiseer
 - Om die idees van die Swartbewussyn regoor Suid-Afrika te versprei
 - Om universiteitstudente in verskeie vaardighede toe te rus
 - Om vir die behoeftes van hoërskool en lokasie-gebaseerde jeug voorsiening te maak
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

- 1.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- Leer Swart Suid-Afrikaanse studente om selfversorgend te wees
 - Wakker swart trots en onafhanklikheid aan
 - Verantwoordelikheid vir hul welstand te neem
 - Ontwikkel leierskap vir die bevrydingstryd
 - Vaardighede aangeleer
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.3 1.3.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*
- Daar was ernstige mobilisasie in die skole (1 x 2) (2)
- 1.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*
- (a) 'n Massa demonstrasie teen Afrikaans voorgestel (1 x 2) (2)
- (b) Het die aanvanklike klasboikot by Orlando-Wes Junior Sekondêre Skool gelei (1 x 2) (2)
- 1.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*
- Afrikaans was die taal van die onderdrukker
 - Studente en onderwysers was nie bekend met die taal nie
 - Veroorsaak demotivering, vroeë skoolverlating en hoë druipsyfer van swart Suid-Afrikaanse leerders
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.4 *[Vergelyking van bron en vasstelling van ooreenkomste tussen Bron 1B en 1C – V3]*
- Bron 1B toon die opleiding van leiers in verskeie politieke vaardighede en Bron 1C wys die leiers wat aksie teen onderdrukking neem
 - Beide bronne beklemtoon die invloed wat die studentebewegings gehad het op die jeug in die 1970's
 - Bron 1B het studente beïnvloed om teen Bantoe Onderwys op te staan en Bron 1C wys hoe studente verset teen Bantoe-onderwys bied
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)
- 1.5 1.5.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
- Biko het geglo in een nasie vir die land wat hy Azanië genoem het
 - Mense het nog steeds in Steve Biko en die Swartbewussyn beweging geglo
 - Motiveer mense om met die geveg teen apartheid voort te gaan
 - Om Biko vir sy bydrae in die geveg teen apartheid te herdenk
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)
- 1.5.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
- Ons land moet aan almal behoort wat daarin woon
 - Die land se naam moet word na Azanië verander word
 - Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

1.6 [Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoorde insluit:

- Swartbewussyn het swart trots en vasberadenheid aangemoedig om teen onderdrukking op te staan (Bron 1A)
- Het onafhanklikheid/selfvertroue onder swart Suid-Afrikaners ontwikkel (Bron 1A)
- Die idees van Swartbewussyn het na skole versprei wat leerders bewus gemaak het om Bantoe-Onderwys te verwerp (Bron1B)
- Mobiliseer studente om teen Afrikaans as 'n medium van instruksie te verset (Bron 1C en 1D)
- SB het studente aangemoedig om massa demonstrasies/klasboikotte teen Bantoe-Onderwys te loods (Bron 1C)
- Swart Suid-Afrikaanse jeug was aangemoedig om op te staan vir hul regte (eie kennis)
- Die filosofie van Swartbewussyn het Suid-Afrikaners polities bewus gemaak (eie kennis)
- Biko het gepraat van 'n nuwe Suid-Afrika wat hy Azanië genoem het (Bron 1D)
- Mense glo nog steeds in Biko en Swartbewussyn (Bron 1D)
- Enige ander relevante antwoord

(8)

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe die verskillende jeug-organisasies en leiers die Suid-Afrikaanse jeug in die 1970's beïnvloed het. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor hoe die verskillende jeugorganisasies en leiers die Suid-Afrikaanse jeug in die 1970's beïnvloed het. • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe die verskillende jeugorganisasies en leiers die Suid-Afrikaanse jeug in die 1970's beïnvloed het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)

[50]

VRAAG 2: HOE SUKSESVOL WAS DIE WAARHEIDS-EN-VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) IN DIE HANTERING VAN SUID-AFRIKA SE VERDEELDE VERLEDE?

2.1 2.1.1 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 2A – V1]*

(a) Apartheid

- Diskriminasie teen mense op grond van hul velkleur, ras en geslag
- Politiese, ekonomiese en sosiale skeiding van rasse
- Enige ander relevante verduideliking (Enige 1 x 2) (2)

(b) Amnestie

- Aamptelike kwytskelding aan mense vir politieke gemotiveerde misdade wat gedurende apartheid gepleeg was
- Enige ander relevante verduideliking (Enige 1 x 2) (2)

2.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*

- Om aan die lig te bring die oorsake, aard en gevolge van growwe menseregteskendings
- Toestaan van amnestie
- Openbaarmaking van alle relevante feite wat met dade van geweld verband hou
- Herstel van menslike- en burgerlike waardigheid
- Reparasie/amnestie aan te beveel
- Enige ander relevante antwoord (Enige 3 x 1) (3)

2.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]*

- Te veel haat/wantroue het tussen verskillende rasse bestaan
- Om die nuwe dispensasie in Suid-Afrika te laat werk
- Om verdere geweld te voorkom wat Suid-Afrika vir jare geteister het
- Om die oorlewing van die nuwe demokrasie te verseker
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]*

- Slagoffer-vriendelik: Hulle toegelaat om vrede te maak (afsluiting) en 'n geleentheid om te vergewe

OF

- Oortreder-vriendelik: Hulle het nie tronkstraf gekry vir hul dade/hulle het amnestie ontvang. (1 x 2) (2)

2.2 2.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*

- Eugene de Kock (1 x 2) (2)

2.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V1]*

- De Kock was genader deur generaal van Rensburg om die Motherwell-polisiemanne te vermoor
- De Kock het die tegniese afdeling van Pretoria polisie genader
- Hy het 'n bom laat maak (3 x 1) (3)

2.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*

- **Kandidate moet 'n standpunt inneem en dit met relevante antwoorde ondersteun.**
- **JA**
- Hy het versoek om die weduwees van die slagoffers te ontmoet
- Hy wou om verskoning vra
- Hy het hul pyn erken
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*

- Emosioneel
- Vergifnisgesind
- Betraand
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

2.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*

- Dit wys Eugene de Kock, Craig Williamson en Johan Coetzee wat voor die Amnestie-kommissie van die WVK verskyn
- Die Amnestie-kommissie het in die Unie-gebou in Pretoria vergader
- Hulle was verantwoordelik vir die moord op vele anti-apartheid-aktiviste
- Hulle het vele politieke misdade in verskeie lande gepleeg
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

2.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*

- Magsowerheid van die regering wat skuldig aan menseregteskendings was
- Dit verteenwoordig die leierskap van die regering wie instruksies gee
- Hulle was almal voormalige regeringsoffisiere
- Enige ander relevante antwoord (Enige 1 x 2) (2)

2.4 *[Vergelyking van Bron 2B en Bron 2C – V3]*

- Bron 2B wys dat De Kock 'n geïmpliseerde ooggetuie by die WVK-verhoor was. Bron 2C bewys dat De Kock voor die WVK het by die Unie-gebou verskyn
- Beide bronne verwys na bomme wat gebruik word om van staatsvyande ontslae te raak
- In Bron 2B onthul De Kock die waarheid oor die Motherwell-bomb en in Bron 2C word die waarheid onthul/'Die vertoning is nie verby totdat die vet man sing nie'
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2D – V1]*

- Die waarheid oor wat gebeur het vertel word (1 x 2) (2)

2.5.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*

- Die kwessie oor die toestaan van amnestie
- Sommige slagoffers wou hê dat oortreders moes vir hul misdade gestraf word
- Sommige mense wat verantwoordelik was vir growwe menseregteskendings het geweier om voor die WVK te verskyn
- Sommige oortreders het nie die waarheid onthul of berou getoon nie
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.5.3 *[Evalueering van die bruikbaarheid van Bron 2D – V3]***Die bron is bruikbaar omdat:**

- Haat en vyandigheid van die verlede sal verdwyn/wonde van die verlede sou genees word
- Dit sou die respek (waarde) van die Suid-Afrikaanse nasie herstel
- Dit sal 'n erkenning wees dat 'n wandaad/onreg gepleeg is
- Rekonsiliasie/eenheid teweeg bring
- Enige ander relevante antwoord (Enige 2 x 2) (4)

2.6 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse vanuit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoorde insluit:

- Na hul oorwinning van die 1994-verkiesing het die ANC die WVK tot stand gebring (Bron 2A)
- Doelwitte sou wees om die oorsake, aard en gevolge van growwe menseregteskendings vas te stel (Bron 2A)
- Amnestie sou aan diegene wat volle openbarings maak toegestaan word (Bron 2A)
- Hulle het na vore gekom om hul verhale te vertel (Bron 2A)
- Eugene de Kock was die eerste geïmpliseerde ooggetuie wat vir amnestie aansoek gedoen het (Bron 2B)
- Die moeders van die slagoffers van die Motherwell-bom het hom vergewe (Bron 2B)
- Hulle wou hê De Kock moet 'n toekoms het (Bron 2B)
- Drie van hulle was by gruweldade betrokke (Bron 2C)
- Hulle het voor die WVK verskyn (Bron 2C)
- Mbeki gee redes waarom dit belangrik was om die waarheid by die WVK te praat (Bron 2D)
- Onthulling van die waarheid is netso pynvol soos die seermaak van die slagoffers (Bron 2D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe suksesvol die Waarheids-en-Versoeningskommissie (WVK) was in die hantering van Suid-Afrika se verdeelde verlede. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie. 	PUNTE 0–2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse meestal relevant en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp, bv. toon begrip oor hoe suksesvol die Waarheids-en-Versoeningskommissie (WVK) was in die hantering van Suid-Afrika se verdeelde verlede. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf. 	PUNTE 3–5
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe suksesvol die Waarheids-en-Versoeningskommissie (WVK) was in die hantering van Suid-Afrika se verdeelde verlede. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp. 	PUNTE 6–8

(8)
[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE

VRAAG 3: BURGERLIKE VERSET, 1970's TOT 1980's: SUID-AFRIKA DIE KRISIS VAN APARTHEID IN DIE 1980's

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede.]

SINOPSIS

Kandidate moet aandui tot watter mate die internasionale anti-apartheidsbeweging 'n belangrike rol gespeel het wat uiteindelik sou lei tot die ineenstorting van die apartheidsregering in die 1980's. Kandidate moet met relevante voorbeelde aandui wat die internasionale burgerlike weerstand gebruik het teen die apartheidsregeringstelsel.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik tot watter mate die internasionale anti-apartheidsbeweging verantwoordelik was vir die uiteindelijke ineenstorting van die apartheidsregime.

UITBREIDING

- Stigting en rol van die Anti-Apartheidsbeweging (AAM) in Brittanje (agtergrond)
- Stigting en rol van die Ierse Anti-Apartheidsbeweging (IAAM) (agtergrond)
- IDAF: finansiële hulp aan aktiviste
- PW Botha se poging om apartheid te hervorm deur die Driekamerparlementêre-stelsel in te stel
- PW Botha se Rubicon-toespraak van 1985 het die internasionale gemeenskap tot aksie aangespoor wat verskeie vorms van boikotte, sanksies en disinvestering geloods het teen die apartheidsregime
- **Sportboikotte:** Die rol van die Suid-Afrikaanse Nie-Rassige Olimpiesekomitee (SANROK) het betoog teen diskriminasie in sport/teen deelnemers van slegs blanke Suid-Afrikaanse spanne in internasionale sport aangeleenthede
- Die rol van Halt All Racial Tours (HART) (protes geloods teen die 'rassistiese Springbok rugbytoer in Nieu-Seeland in 1981)
- Die rol van die Suid-Afrikaanse Sportraad (SACOS) (het politieke skakels met die UDF en COSATU gevestig en hulle het daarop aangedring dat sport boikotts volhou word totdat apartheid eindig – hulle slagspreuk 'Geen normale sport in 'n abnormale gemeenskap')
- Teen die laat 1980's is Suid-Afrika uit 90% van wêreldsport verban
- **Kulture boikotte:** In 1985, het die VSA se kunstenaars geprotesteer teen apartheid en geweier om in Suid-Afrika op te tree
- Geld ingesamel vir bevrydingsorganisasies (In 1986 by die *Freedom Festival* in London)
- Musikante het hulle solidariteit met liefhebbers van vryheid in SA getoon

- **Akademiese boikotte:** Internasionale geleerdes het geweier om na Suid-Afrika te reis/Internasionale drukkers het geweier om Suid-Afrikaanse manuskripte te publiseer en om toegang tot informasie te gee/Internasionale konferensies het Suid-Afrikaanse geleerdes verbied/Buitelandse instellings het Suid-Afrika akademië toegang geweier en het geweier om Suid-Afrikaanse grade te erken
- **Verbruikerboikotte:** OPEC het 'n verbod op die verkoop van olie aan Suid-Afrika geplaas (Suid-Afrika het 'n ekonomiese resessie gedurende 1980's beleef)/Lerare werkers het geweier om vrugte van Suid-Afrika te hanteer/Invoer van natuurlike produkte uit Suid-Afrika – steenkool, yster, staal – is verbied
- **Disinvestering:** In die 1980's het buitelandse beleggings met 30% gedaal; teen 1980 het Brittanje alreeds van die Simonstad marinewerf(hawe) disinvesteer; General Motors en Barclays Bank het uit Suid-Afrika onttrek/In die 1980's het die Suid-Afrikaanse ekonomie gesukkel omdat beleggers die land verlaat het
- Die uitwerking van die AAM protesaksie het 'n negatiewe effek op die Suid-Afrikaanse regering gehad
- Tussen 1985 en 1990 het meer as 200 Amerikaanse maatskappye uit Suid-Afrika onttrek/Die Universiteit van Kalifornië het beleggings van meer as drie miljard dollars uit Suid-Afrika onttrek
- **Sanksies:** (In 1980's het die Sullivan-Beginsel, werkers van alle VSA maatskappye moet gelyk behandel word) In 1985 het Amerikaanse Bank – Chase Manhattan Bank bande met Suid-Afrika verbreek; die Johannesburgse Aandelemark (JSE) het vir vier dae gesluit. Die waarde van die rand het met 35% van 54 to 34 sent teenoor dollar gedaal), In 1986 het VS Kongres 'n wet goedgekeur wat alle nuwe beleggings en lenings in Suid-Afrika verbied het; groot maatskappye soos General Electric, Pepsi Cola, General Motors, Mobil en IBM het hul aktiwiteite in Suid-Afrika gestop; die VSA het gedreig om wapenverkope aan lande wat wapens aan Suid-Afrika verkoop te staak; in 1986 het die Anti-Apartheidswet van die VSA veroorsaak dat Europa en Japan sanksies teen Suid-Afrika instel/Internasionale banke het vertroue in Suid-Afrika se ekonomie verloor
- In 1982 het Verenigde Nasie (VN) apartheid veroordeel en gevra vir volkome sanksies teen SA
- In 1985 het die Europese Ekonomiese Gemeenskap nuwe beleggings in Suid-Afrika verbied
- In 1988, het een vyfde van Britse maatskappye hul besigheid uit SA onttrek as gevolg van druk van aandeelhouders/Barclays Bank het sy aandele as gevolg van druk van aandeelhouders verkoop/Die Suid-Afrikaanse ekonomie het aanhou stagneer en het slegs groei van 1,1% getoon
- **Vrylating van Mandela-Veldtog:** (Wembley stadion/Verenigde Nasies/VN Sekuriteitsraad en VN Algemene Vergadering doen 'n beroep vir die vrylating van Nelson Mandela)
- **Die Rol van internasionale vakbonde:** (Die AAM in Europa en Australië; Liverpool dokwerkers; Finland se Vervoer Werkersvereniging stel 'n verbod op handel met Suid-Afrika in)
- Dit het veroorsaak dat SA groot ekonomiese probleme ondervind en onderhandelings in alle erns met die vryheidsorganisasies in SA begin
- Die rol van Frontliniestate
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidaat moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

VRAAG 4: DIE KOMS VAN DEMOKRASIE NA SUID-AFRIKA EN DIE AANVAARDING VAN DIE VERLEDE

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur van analitiese en interpretasie vaardighede gebruik te maak]

SINOPSIS

Kandidate moet krities bespreek hoe Suid-Afrika verrys het as 'n demokrasie vanuit die krisis van die 1990's. Relevante voorbeelde van Suid-Afrika se pad na demokrasie moet bespreek word.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

- Inleiding: Kandidate moet krities die verskillende rolspelers betrokke in die skepping van Suid-Afrika na 'n demokrasie vanaf 1990–1994 bespreek.

UITBREIDING

Fokus op verskillende rolspelers in die volgende sleutel historiese geleenthede en draaipunte:

- Vrylating van Mandela en die ontbanning van die ANC, PAC en SACP
- Die proses van ondehandeling (i.e. Groote Schuur-Minuut-Pretoria-Minuut)
- Opskorting van die wapenstryd
- KODESA 1
- Referendum
- KODESA 2
- Memorandum van Verstandhouding
- Toenemende geweld – Rollende massa-aksie (i.e. Boipatong, Bhisho, etc.)
- Goldstone Kommissie
- Veelparty-onderhandelingsforum
- Dood van Hani – oproep vir vrede
- Bestorming of the Wêreldhandelsentrum, ens.
- 1994 verkiesing – stem in KZN
- ANC wen verkiesing en Mandela word die eerste swart Suid-Afrikaanse president
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

VRAAG 5: DIE EINDE VAN DIE KOUE OORLOG EN 'N NUWE WÊRELDORDE: DIE GEBEURE VAN 1989

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur van analitiese en interpretasie vaardighede gebruik te maak.]

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik tot watter mate hulle saamstem of nie saamstem met die stelling. Hulle moet aandui of die disintegrasie van die Sowjetunie in 1989 as 'n katalisator gedien vir Suid-Afrika om met politieke transformasie in 1990 te begin. Kandidate moet hul lyn van argument met relevante historiese bewyse ondersteun.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte by hulle antwoorde insluit:

Inleiding: Kandidate moet aandui of die disintegrasie van die Sowjetunie in 1989 as 'n katalisator gedien het vir die politieke transformasie wat in die 1990's in Suid-Afrika plaasgevind het.

UITBREIDING

In saamestemming met die bewering kan kandidate die volgende punte in hul antwoord insluit.

- Die impak van die disintegrasie van die Sowjetunie in 1989 op Suid-Afrika
- Gorbatsjof hervorm beleide van *glasnost* en *perestroika*
- Die kommunistiese regimes in Oos-Europa stort in duie
- Die val van die Berlyse Muur
- Veranderinge in die wêreld het bygedra tot die einde van apartheid
- Die val van USSR ontnem die ANC van sy hoofbron van ondersteuning (finansiël; militêr, morele en die gevolge daarvan)
- Die Nasionale Party se bewering dat dit as 'n 'skans' optree teen kommunistiese uitbreiding in Suid-Afrika, het onrealisties geword
- Westerse wêreldmagte ondersteun die idee dat Suid-Afrika sy probleme vreedsaam en demokraties op kan los
- Dit het duidelik geword dat die Nasionale Party nie meer wit minderheidsregering kan handhaaf nie
- Invloedryke lede van die Nasionale Party het besef dat apartheid nie die antwoord was op die behoeftes van wit kapitalistiese ontwikkeling nie
- Die Slag van Cuito Cuanavale en die gevolge daarvan
- Die sekuriteitsmagte en noodtoestand het nie lokasie opstande gestop nie
- Teen die laat 1980's was Suid-Afrika in 'n toestand van ekonomiese resessie
- Die rol van besigheidsleiers in Suid-Afrika se politieke transformasie
- PW Botha het 'n beroerte gehad en is deur FW de Klerk opgevolg
- FW de Klerk het begin aanvaar dat die swart Suid-Afrikaners se stryd teen apartheid nie 'n sameswering vanaf Moskou was nie
- Dit het De Klerk instaat gestel om met die bevrydingsorganisasies te onderhandel
- Op 2 Februarie 1990 het De Klerk 'n nuwe grondwetlike bedeling aangekondig
- Dit het die einde van die apartheidsregering aangedui
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

TOTAAL: 100

